

Cultivar Release

پاک، رقم جدید لوبیا سفید مناسب برای برداشت مکانیزه

Pak, A New White Bean Cultivar Suitable for Mechanized Harvesting

پدیدآورندگان: منوچهر طاهری مازندرانی، اسماعیل بیضائی، حمیدرضا دری، علی اکبر قنبری، پرویز صالحی، غلامرضا طاهریون، رضا محمدخانی، نوح شهرآئین و افشین حسینی مهربان

تاریخ دریافت: ۱۳۸۸/۲/۱۳ تاریخ پذیرش: ۱۳۸۸/۳/۲۸

مراحل دورگ‌گیری و ارزیابی نسل‌های در حال تفکیک لاین WA8592-1 در مرکز تحقیقات بین‌المللی مناطق حاره (C.I.A.T) انجام شده بود و از نسل F5 وارد ایران شد. در سال‌های زراعی ۱۳۷۱ و ۱۳۷۲ ده جمعیت لوبیا در مرکز تحقیقات کشاورزی استان مرکزی (اراک) مورد بررسی قرار گرفت و ۶۰ لاین از این آزمایش‌ها انتخاب شدند (Byzaei, 1993-1994) در سال زراعی ۱۳۷۳ این ۶۰ لاین در یک آزمایش بدون تکرار در ایستگاه تحقیقات لوبیای خمین مورد مقایسه قرار گرفتند و ۴۱ لاین که از نظر عملکرد، بازارپسندی، وزن صددانه، تیپ بوته و مقاومت به بیماری‌ها و آفات نسبت به شاهد برتری داشتند انتخاب شدند. از سال ۱۳۷۴ به مدت چهار سال آزمایش‌های مقایسه عملکرد مقدماتی انجام شد و ۱۲ لاین که برتری آن‌ها به اثبات رسیده بود انتخاب شدند

در سال‌های ۱۳۷۸ و ۱۳۷۹ آزمایش مقایسه عملکرد و سازگاری لاین‌های لوبیا در چهار منطقه اقلید، خمین، خرم‌آباد و زنجان با ۱۳ لاین همراه با شاهد رقم دانشکده اجرا شد و لاین (WA8592-1) با میانگین عملکرد ۲۵۹۸ کیلوگرم در هکتار نسبت به رقم شاهد با میانگین عملکرد ۲۵۴۱ کیلوگرم در هکتار برتری نشان داد (جدول ۱). در آزمایش‌های جداگانه‌ای برای ارزیابی مقاومت به سه ویروس مهم لوبیا CMV، BYMV و BCMV که از سال ۱۳۷۶ به مدت چهار سال در تهران و ایستگاه‌های تحقیقات خمین و بروجرد اجرا شد این لاین نسبت به ویروس‌های CMV، BYMV و BCMV مقاومت ارزیابی شد (Hassani Mehraban, 2000). در سال زراعی ۱۳۸۲ این لاین در طرح تحقیقی-ترویجی در سه شهرستان خمین، کمیجان، شازند با رقم

نویسنده مسئول: manoochehr_t@yahoo.com

جدول ۱ - مقایسه میانگین عملکرد دانه (کیلوگرم در هکتار) لاین WA8592-1 لوبیا سفید (رقم پاک) با شاهد (رقم دانشکده) در چهار منطقه در سال‌های ۱۳۷۸ و ۱۳۷۹

Table 1. Comparison of seed yield (kg ha^{-1}) of white bean line WA8592-1 (cv. Pak) with check (cv. Daneshkadeh) in four locations in 1999 and 2000

رقم	اقلید	خمین	خرم‌آباد	زنجان	میانگین
Cultivar	Eghlid	Khomein	Khorramabad	Zanjan	Mean yield
WA8592-1 (Pak)	2345	2318	2505	2225	2598
Daneshkadeh (Check)	2241	2878	2075	2971	2541

تراکم بوته برای این رقم با توجه به نتایج طرح به‌زراعی ۵۰ بوته در متر مربع است (Ghambari, 2006). این لاین با توجه به سازگاری خوبی که از خود نشان داده برای کاشت در مناطق معتدل سرد مثل اقلید، خمین و خرم‌آباد و استان‌های هم‌اقلیم مثل اصفهان و چهارمحال و بختیاری توصیه می‌شود.

گزارش معرفی این لاین پس از بررسی و تأیید کمیته علمی-فنی موسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر، در هشتمین جلسه کمیته ملی معرفی رقم شورای عالی تحقیقات و آموزش کشاورزی تصویب و طی نامه شماره ۶۹۱۷۷/۲۲۲ مورخ ۱۳۷۸/۱۰/۲۹ معرفی آن با نام پاک به موسسه ابلاغ شد.

رایج منطقه مورد مقایسه قرار گرفت و با میانگین عملکرد ۲۸۰۷ کیلوگرم در هکتار نسبت به شاهد محلی ۳۹۷ کیلوگرم در هکتار (معادل ۱۷٪) افزایش عملکرد داشت. این لاین دارای تیپ بوته ۲ (رشد نامحدود و بوته‌ای دارای ساقه و شاخه‌های ایستاده) با امکان برداشت مکانیزه است. رشد بوته در جهت عرضی با افزایش شاخه‌های فرعی است که به علت رقابت با علف‌های هرز مانع از رشد آن‌ها می‌شود. از نظر اجزاء عملکرد (تعداد غلاف در بوته، تعداد دانه در غلاف و تعداد دانه در بوته)، بازارپسندی، شکل بذر، درصد پروتئین (۱۹/۴۴٪)، زمان پخت و یکنواختی پس از پخت نسبت به شاهد رقم لوبیا سفید دانشکده برتر بود. بهترین

References

- Anonymous, 2005.** Statistic Data of Agriculture. Ministry of Jihade-e-Agriculture. Tehran, Iran (in Farsi).
- Beyzaie, E.** 1993-1994. Results of research projects on breeding of beans. Final Reports, Agricultural and Natural Resources Research Center of Markazi Province, Arak, Iran (in Farsi).

Ghanbari, A. A. 2006. Effects of plant density on yield and some morphological traits of promising lines of white bean. Final Report, Agricultural and Natural Resoutsec Research Center of Markazi Province, Arak, Iran (in Farsi).

Hassani Mehraban, A. 2000. Evaluation of white bean lines for resistance to three important viruses (CMV, BYMV and BCMV). Final Report, Agricultural and Natural Resoutsec Research Center of Markazi Province, Arak, Itan (in Farsi).

Taheri Mazandarani, M. 1995-1999. Results of research projects on breeding of beans. Final Report, Agricultural and Natural Resoutsec Research Center of Markazi Province, Arak, Itan (in Farsi).

آدرس: مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان مرکزی، اراک.